(Folytatás az 1. oldalról.)

rítettek. A pártnak ezentúl a kongresszus által közvetlenül választott elnöke és főtitkára, elnök vezette 150 tagú főtanácsa és főtitkár irányította 15 tagú végrehajtó bizottsága lesz. A programnyilatkozat alapvető értékeknek a többpártrendszeren, a parlamenti demokrácián, a területi és munkásönkormányzatokon nyugvó, szabad polgárok alkotta társadalmat tekinti, amelyben a piacgazdaság az állam beavatkozása és szociális felelősségvállalása mellett, működik.

Nem sikerült a párt teljes egységét megőrizni. A Lengyel Köztársaság Szociáldemokrata Pártját a küldöttek többsége hozta létre, de már a kongresszus idején Tadeusz Fiszbach több mint 100 küldött közreműködésével megkezdte a lengyel szociáldemokrata unió szervezését, amelyben eddig a LEMP 24 parlamenti képviselője is jelezte részvételét, és amely lemondott a LEMP vagyonára támasztott igényéről. Az unió két hónapon belül tervezi alapító kongresszusát.

Még nem ismeretes, hogy a küldöttek közül hányan deklarálták átlépésüket a szociáldemokrata pártba, és úgy tűnik, hogy a LEMP egykori parlamenti csoportjának jelentős része is hátat fordít az új pártnak. Hétfőn a párt vezető testületeinek megválasztásával ért véget a kongresszus.

Tiltakozó nagygyűlés a Parlament előtt

„Ki lesz a vásárlóerő ebben az országban?", „Ne csak számokban gondolkozzon a kormány, hanem emberekben is!" — ilyen és ehhez hasonló feliratú táblák alatt — becslések szerint — legalább 30 ezren gyűltek össze hétfőn a Kossuth Lajos téren, a szakszervezetek által meghirdetett tiltakozó demonstráción. A Parlament főbejárata előtti lépcsőn megjelenő szakszervezeti vezetőket szélsőséges indulatoktól sem mentes felkiáltásokkal fogadta a jelenlevők egy része, a hangadóknak azonban nem sikerült magukkal sodorniuk a többséget, így a gyűlést atrocitások nélkül tartották meg.

Sándor László, a SZOT titkára arra szólította fel a megjelenteket, hogy méltóságteljes, fegyelmezett magatartásukkal adjanak nyomatékot követeléseiknek. Mondanivalóját azzal kezdte, hogy az ország lakossága hosszú ideje tartó, egyre mélyülő és elhúzódó gazdasági, politikai és társadalmi válságban él. Az elszegényedés rohamosan terjed, s a munkavállalók részéről hiába a görcsös akarás, életszínvonaluk romlását ma már túlmunkával sem tudják megállítani, viszont egyre többük egészségét rongálja a túlhajszoltság. Ugyanakkor a másik oldalon olyan kirívó gazdagodás, vagyonosodás tapasztalható, ami a társadalom igazságérzetét sérti.

Emlékeztetett arra, hogy a szakszervezeteket többfelől is támadják, mondván: bérkövetéseikkel az inflációt gerjesztik. Hazánkban alapvetően nem a bérek emelése az oka az inflációnak — mondta —, hanem sokkal inkább a még mindig pazarló költségvetés és államigazgatás, a kapkodás. A reálbérek csökkennek. Az állam jóformán mindenhonnan kivonul, mindent a piac törvényei szerint kíván működtetni, csak éppen a béreket nem. Ugyanakkor az ún. szerkezetváltás jegyében évek óta folytatott korlátozó, visszafejlesztő gazdaságpolitika nem hozta meg a kívánt eredményeket, de magával hozta a munkanélküliséget. Nem igaz, hogy csak leépíteni, felszámolni, megszüntetni lehet, és nem lehet hasznos, a nemzetgazdaság gondjait is segítő munkahelyteremtő megoldásokat is találni — hangsúlyozta a vasasok elnöke. A bérből és fizetésből élők széles tömegei számára az a lehetőség nem adott, hogy vállalkozásokba kezdjenek, társuljanak, mert nemhogy tőkéjük nincs, de mindennapos megélhetési gondokkal küzdenek. Mindezközben pedig a vállalatoknál zajlik a tulajdonváltás, a privatizáció, amelyből a dolgozók ugyancsak kirekesztődtek, s amelyek jobbára csak egy szűk menedzserréteg céljait szolgálják.

A fiatal szakszervezeti dolgozók nevében Moldván János kért szót, aki „az első szakszervezeti ifjúsági kongresszus végsőkig elkeresedett 200 küldöttének" támogatásáról biztosította a tiltakozó nagygyűlés résztvevőit. Mint mondta: a fiatalok nem elégedetlenkedni jöttek el a Parlamenthez, hanem most már követelnek. Követelik a munkához való jogot, az életkezdéshez elegendő bért.

A szervezők a nagygyűlés résztvevőinek egyöntetű helyeslése közepette ismételten kinyilvánították a Szakszervezetek Országos Koordinációs Tanácsának követeléseit.

A demonstrációt rendező szakszervezetek ezután befejezettnek nyilvánították a megmozdulást, s a tömeg túlnyomó része eltávozott a térről. Néhány százan ott maradtak a Parlament előtt, s azt kiáltották: „Elegünk van!", „Gyertek ki!". Rövid idő múlva a mintegy 300-400 ember átvonult a televízió székházához, a Szabadság térre. Itt jobbára ugyanazokat a jelszavakat skandálták, mint korábban a Parlament előtt, s kifejezték azt az igényüket, hogy gazdasági és politikai követeléseik hangozzanak el a televízióban. A tévé székháza előtti demonstráció este 7 óráig tartott, s befejezése előtt olyan felhívás is elhangzott, hogy a közeli napokban szervezzenek újabb tiltakozó megmozdulást.

Németh Miklós strasbourgi beszéde

Németh Miklós miniszterelnök hétfőn délután felszólalt az Európa Tanács parlamenti közgyűlésén.

Elmondotta: — Felszámolódóban van a kontinensünk keleti és nyugati felének több évtizedes mesterséges szembeállítását eredményező hidegháború. A kelet-európai változások Magyarországon az elsők között vették kezdetüket. Magyarországon bontották le elsőként a vasfüggönyt, itt kezdődött el a pártállam monolit struktúrájának felszámolása. A mintegy kétéves dinamikus és békés demokratikus átalakulási folyamatban az egymástól is különböző pártprogramok ellenére nemzeti konszenzus van atekintetben, hogy az egyetemes emberi jogok maradéktalan érvényesülésére épülő, többpártrendszerű, alkotmányos jogállam, parlamenti demokrácia kiépítése és zavartalan működése a cél. A gazdaságot illetően is többségi vélemény alakult ki az eltérő indíttatású politikai erők között arról, hogy fontos nemzeti érdek egy szociális piacgazdaság megteremtése Magyarországon. E két kérdésben kialakult nemzeti konszenzus képezi a békés átmenet egyik legfontosabb fundamentumát, és egyben garanciáját is, függetlenül attól, hogy a márciusi parlamenti választásokra való felkészülésben időnként felizzanak a szenvedélyek, kiéleződik a pártok közötti küzdelem.

Éltető gondolat: Európához tartozni

A miniszterelnök kifejezte a reményét, hogy a magyar politikai pártok demonstrálni fogják a nemzet iránti felelősségüket és politikai érettségüket, biztosítják — a választások eredményétől függetlenül — a demokratikus átmenet békés folytatódását.

A magyar nép tisztában van azzal, hogy a feladatokat alapvetően az országnak saját erejére támaszkodva kell megoldani, a konkrét történelmi helyzet csak lehetőséget kínál. A magyar nép történetében évszázadokon át éltető gondolat volt Európához tartozni. Példák sokaságát lehetne sorolni, hogy amikor Magyarországon a nemzeti fejlődés elakadt, a gondolkodók mindig az Európához való tartozás fontosságára irányították a nemzet figyelmét. A magyar nép — és talán ez Közép-Európa minden népére, országára elmondható — tisztában van azzal, hogy Európa, a világ nélkül nincs nemzeti haladás — hangoztatta Németh Miklós.

— Úgy akarunk az új európai értékrendhez tartozni, hogy megszüntetünk mindenféle ellenségeskedést más népekkel, népcsoportokkal, kisebbségekkel szemben — mondotta. — Nekünk magyaroknak olyan tanulság ez, amit történelmi tapasztalataink tettek maradandóvá tudatunkban.

Ezután így folytatta:

— A közvetlen szomszédságunkban történő változások természetesen nem maradnak hatás nélkül ránk sem, mint ahogy nagy valószínűséggel feltételezhető: újraírják az összeurópai folyamatok egészének forgatókönyvét. Az új helyzet minden érdekelt fél számára megkerülhetetlenné teszi, hogy újragondolják eddigi integrációs koncepcióikat. Kötelességünk feltenni magunknak újból és újból a kérdést: felkészültünk-e igazából arra, hogy gyakorlatilag a végéhez ért egy történelmi korszak Európában? Hogy a megosztott Európa helyét kontinensünkön egy új belső struktúra veszi át, ahol maradnak is törésvonalak, de azok bizonyára máshol húzódnak majd meg, mint az eddigiek? S hogy ennek az új európai belső struktúrának a külső kapcsolatrendszere is óhatatlanul megváltozik? Akarunk-e, illetve tudunk-e valójában egységes Európában gondolkodni, vagy pedig fantáziánkat változatlanul bekényszerítjük az eddigi történelmi fejlődés korlátai közé, vagy éppen a mai érdekütközések mikrobarázdáiba? S hogyan vagyunk felkészülve a lehetséges új konfliktusokra, amelyek az emberi kapcsolatok szorosabbá válásából, vagy az erő- és érdekviszonyok átrendezéséből fakadnak? Megvannak-e, vagy meglesznek-e azok az európai intézmények, amelyek a konfliktusokat kezelni tudják, lesz-e ezeknek az intézményeknek kellő súlyuk, hogy integrálni tudják a nemzeti indíttatású törekvéseket, és kezelni legyenek képesek a gazdasági, politikai, etnikai vagy bármilyen más köntösben jelentkező nacionalizmust? A kihívás komplex — távolról sem csupán kereskedelmi vagy vámproblémát jelent. S a kelet-európai országok — jóllehet, egyelőre atomizált módon egy sajátos versenyfutás közepette — egységesen sürgető impulzusokat adnak egy egész kontinens számára. És ráadásul egy történelmi időszakban, amikor a kontinens nyugati országai maguk is intenzíven keresik egy minőségileg új európai együttműködés lehetőségeit és formáit.

— A Magyar Köztársaság kormányának tevékenységét a független szuverén Magyarország teljes körű megteremtése hatja át. Külpolitikánk — geopolitikai helyzetünknél, történelmi hagyományainknál fogva — Európa-központú, ugyanakkor az emberi civilizáció egyetemes értékeit és normáit is tiszteletben tartja.

— Elismerjük és képviseljük a nemzetek önrendelkezési jogát. A nemzetközi jognak, az ENSZ alapokmányának, a helsinki záróokmánynak, az európai biztonsági és együttműködési értekezlet utótalálkozói dokumentumainak szellemében, az egyenjogúság és a kölcsönös előnyök alapján, következetesen tartózkodva a más országok belügyeibe történő beavatkozástól, együttműködünk mindazon országokkal, népekkel, kormányokkal, regionális vagy egyetemes szervezetekkel, intézményekkel, amelyek az előbbi alapelvek alapján erre készséget mutatnak.

Tömbök nélkül és békében

— A demokratikus átalakítási folyamat megvalósításához, belső stabilitásunk megőrzéséhez nyugodt, kiszámítható nemzetközi környezetre van szükségünk Európában, de tágabb értelemben is. Lehetőségeinkhez képest az előbbiek tartós kialakításához kívánunk hozzájárulni külpolitikai — tágabban értelmezve — külkapcsolati gyakorlatunkkal. Ezzel összefüggésben szükségesnek tartom itt is megismételni: egy korábbi, ma már végérvényesen meghaladott időszak sajátjának tekinthető a magyar külpolitika ideológiai kötöttségek által determinált alakítása. Ezen elvi álláspontunk fejeződik ki abban is, hogy társadalmi berendezkedéstől, szövetségesi hovatartozástól függetlenül következetesen síkraszállunk az emberi jogok, a nemzetiségek egyéni és kollektív jogainak tiszteletben tartásáért.

— A Magyar Köztársaság perspektivikus célja egy katonai tömbök, külföldön állomásozó csapatok nélküli, békében és biztonságban élő, együttműködő Európa megteremtése. Ez az alapvető nemzeti érdekünk, ebből fakad a nyíltan vallott és képviselt álláspontunk, és ennek megvalósítása érdekében tevékenykedünk.

A továbbiakban Németh Miklós kifejtette:

— Múlt év júniusa óta Magyarország —, a Szovjetunióval és Lengyelországgal együtt — különleges meghívottként részt vehet a közgyűlés plenáris és bizottsági ülésein. Attól a határozott szándékunktól vezetve, hogy elmélyítsük sokoldalú kötődésünket Európához," hogy erőnkhöz mérten hozzájárulunk az európai egység kialakításához, múlt év őszén elhatároztuk, hogy kérjük csatlakozásunkat az Európa Tanácshoz. Szeretném remélni, hogy az országunkban megvalósult, illetve megvalósuló történelmi változások, továbbá Magyarország és az Európa Tanács közötti mind szélesebb körű kapcsolatok kellő alapul szolgálnak ahhoz, hogy a közgyűlés és a miniszteri bizottság kedvezően foglaljon állást csatlakozási kérelmünkről, aminek eredményeként Magyarország még az idén az Európa Tanács tagjává válhat.

A miniszterelnök bejelentette Magyarország csatlakozási szándékát a Helyi Önkormányzat Európai Chartájához, valamint a területi köztestületek és hatóságok határokon átnyúló együttműködéséről kötött európai egyezményhez. Magyarország kész megfigyelői minőségben szakértői szinten bekapcsolódni a Regionális és Kisebbségi Nyelvek Chartájának előkészítő munkálataiba.

A Magyar Köztársaság kormánya nevében Németh Miklós üdvözölte az Európa Tanács és a Közös Piac kezdeményezését, azt, hogy az 1990-es esztendőt a turizmus évének nyilvánították.

Majd hangoztatta:

— Várakozással tekintünk Catherine Lalumiere asszony, az Európa Tanács főtitkára februári magyarországi látogatása elé. Országunkban a demokratizálási folyamat fontos állomása lesz március 25-e, az a nap, amelyre a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke meghívta az Európa Tanács közgyűlésének képviselőit, hogy legyenek jelen a választásokon.

— Alapvető fontosságot tulajdonítunk annak, hogy Magyarország szervesen integrálódjék Európába. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk az Európai Közösségekhez fűződő kapcsolatainknak. Elismeréssel adózunk a 24 fejlett országnak, s ezen belül az Európai Közösség tagjainak mindazokért az erőfeszítéseiért, amelyeket azért tesznek, hogy segítsék Magyarországot a reformfolyamatok kiteljesítésében.

Célunk a sokoldalú kapcsolatok fejlesztése

— Élő és bővülő kapcsolataink vannak az Európa Parlamenttel, a tizenkét tagország közös parlamenti szervével. Az Európai Közösség politikai együttműködése keretében rendszeressé váltak politikai konzultációink. Szeretnénk továbblépni az Európai Közösséghez való közeledésünkben, remélve, hogy a nem távoli jövőben Magyarország különleges társult viszonyt alakíthat ki az Európai Közösséggel, ami elősegíthetné európai integrálódásunkat. Fontosnak tartjuk, hogy intézményes kapcsolatokat létesítsünk az EFTA-val. Erre irányuló javaslatainkat a múlt év második felében átadtuk, s ennek nyomán rövidesen megbeszélések kezdődnek Magyarország és az EFTA szakértői között.

— Európa második világháborút követő történelmének egy szakasza lezárulóban van. Magyarország a körvonalazódó új időszakban világosan és félreérthetetlenül Európához való tartozásának minden oldalú erősítését helyezi törekvései középpontjába. Ennek szerves részét képezi azon szilárd elhatározásunk, hogy az Európa Tanáccsal kapcsolatainkat sokoldalúan fejlesszük — mondotta befejezésül Németh Miklós.

Rádiótelex

FODOR ISTVÁN AZ USA-BA UTAZOTT. Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke hétfőn — az Emanuel Alapítvány meghívására — az Egyesült Államokba utazott. (Az Emanuel Alapítvány két évvel ezelőtt jött létre Keller Lászlónak, a Magyar Zsidók Világközössége magyar tagozata elnökének kezdeményezésére; az alapítvány díszelnöke a magyar származású, neves amerikai színész, Tony Curtis. Az alapítvány célja a magyarországi zsidó örökség ápolása, valamint a zsidó kulturális műemlékek, emlékhelyek fenntartása.)

ANTALL JÓZSEF WASHINGTONBAN. Antall József, az MDF elnöke és Jeszenszky Géza, a párt külügyi bizottságának elnöke vasárnap éjjel Washingtonba érkezett. A két magyar politikus az amerikai kormány tájékoztatási hivatalának vendégeként tesz egyhetes látogatást az Egyesült Államokban: Washingtonban találkoznak a kormány és a törvényhozás vezető tagjaival, fogadja őket többek között Lawrence Eagleburger, első külügyminiszter-helyettes.

TEMESVÁRI JELSZAVAK. „Le a kommunizmussal!" — kiabálta vasárnap a tömeg Temesvárott, ahol mintegy háromezren tüntettek a Nemzeti Megmentési Front Tanácsa ellen, az újonnan alakult ellenzéki pártok felhívására. A temesvári jelszavak részben az ellenzék központi, bukaresti követeléseit visszhangozták; például azt, hogy a pártokat vegyék be a kormányba. Tőkés László vasárnap bejelentette: ő lesz hétfőn az egyház jelöltje Temes megyében, az ideiglenes közhatalmi testület létrehozását célzó választásokon.

VENDÉGEK KÁRPÁTALJÁRÓL. Szokai Imre külügyminiszter-helyettes hétfőn fogadta Fodó Sándort, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökét és Kovács Miklós elnöki titkárt. Fodó Sándor tájékoztatást adott a kárpátaljai magyarság helyzetéről, a szövetség tevékenységéről. Kérte a magyar kormány segítségét, hogy Ungváron mielőbb Petőfi-szobrot állíthassanak fel. Egyetértettek abban, hogy az új alapokon nyugvó magyar—szovjet kapcsolatokban a kárpátaljai magyarság tevőlegesen vegyen részt. Fontosnak tartják, hogy Kárpátalja és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye együttműködésében új, kölcsönösen előnyös kapcsolati formák alakuljanak ki, amelyek ösztönzést adnak a két terület dinamikus fejlődéséhez.

A SZŰKKEBLŰSÉG JELEI. Szokai Imre külügyminiszter-helyettes hétfőn fogadta Stelian Tanase írót, a romániai Társadalmi Dialógus Csoport elnökét, Allin Teodorescu szociológust, a csoport alelnökét, Demény Lajos történészt és Tüdős István pszichológust, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség képviselőit. A kétoldalú kapcsolatokról szólva egyetértettek abban, hogy a demokrácia megteremtése szükséges, de nem elégséges feltétele a nemzeti kisebbségek jogi érvényesülésének. A romániai magyarok egyéni és kollektív jogainak biztosítása, az erre irányuló törekvésük nem tekinthető szeparatizmusnak. Komoly aggodalommal szóltak arról, hogy a román nemzeti szűkkeblűség jelei kezdenek megerősödni. Szokai Imre elmondta, hogy a magyar kormány az utóbbi hetekben több konkrét javaslatot tett a kétoldalú kapcsolatok rendezésére, amelyekre román részről eddig érdemben nem válaszoltak. Hangsúlyozta, a magyar nép joggal várja el az új román vezetéstől, hogy a diktatúra idején terjesztett rosszindulatú, alaptalan vádaskodásoktól határolja el magát.

SZOVJET TILTAKOZÁS. A Szovjetunió tiltakozott a Lengyel Köztársaságnál a krakkói szovjet főkonzulátus elleni vasárnapi támadásért. A dokumentum röviden összegezi a Krakkóban történteket, majd megállapítja, hogy a lengyel hatóságok nem gondoskodtak megfelelően a főkonzulátus biztonságáról, figyelmen kívül hagyták a nemzetközi jog azon normáit, amelyek a konzuli képviseletek sérthetetlenségéről szólnak. A szovjet tiltakozás felhívja rá a figyelmet, hogy a vasárnapi nem az első szovjetellenes cselekedet volt: meggyalázták a Lengyelország felszabadításáért folyó harcokban elesett szovjet katonák sírjait, a szovjet állam kimagasló személyiségeinek emlékműveit. Értetlenséget kelt — mutat rá a szovjet dokumentum —, hogy a lengyel kormány nyilvánosan mindmáig nem ítélte el a két ország, a két nép érdekeinek ártó cselekményeket.